

Nacionālā arhitektūras padomes sēde
Tikšanās ar kultūras ministri Agnesi Loginu
2023.gada 13.decembrī plkst.10:30,
Kultūras ministrijas Lielajā zālē un attālināti *Teams*
Protokols Nr.2/2023

Dienaskārtība

1. **Nacionālās arhitektūras padomes pārstāvniecība.**
Latvijas Arhitektu savienībai – 100 / 2024.gads.
LAS darbība, aktualitātes, Latvijas Arhitektūras gada balva, starptautiskā sadarbība u.c., prezentē: Juris Poga, Anda Kursiša, Linda Leitāne.
2. **Arhitektūras likums.**
Dz.Purviņa, G.Didrihsons
3. **Rīgas filharmonijas metu konkursa rezultāti un projekta turpmākā virzība.**
G.Didrihsons
4. **Laikmetīgās mākslas muzeja projekta virzība.**
Aktuālā informācija – Līna Birzaka-Priekule.

Piedalījās (klātienē):

A.Logina, L.Birzaka-Priekule, G.Didrihsons, P.Ratas, G.Grikmane, J.Dambis, I.Zībārte, I.Valdmane, E.Bērziņš, I.Purs, L.Vāvere, A.Kursiša, Dz.Purviņa.
Attālināti: A.Kronbergs, I.Stūre, I.Suipe, R.D.Šmits, U.Kaugurs.

Vadīja: G.Didrihsons

1. Latvijas Arhitektu savienības aktualitātes.

LAS prezidenta **J.Pogas** īss ziņojums par LAS darbību un aktualitātēm, par aktualitātēm saistībā ar LAS 100-gadi informē valdes priekšsēdētāja **Linda Leitāne**, par LAS starptautisko darbību ACE (Eiropas arhitektu padomē) - stāsta valdes locekle **Anda Kursiša**. Atzīmējot Latvijas Arhitektu savienības 100 gadus jubileju, LAS organizē plašu pasākumu programmu 2024.gada martā, aprīlī.

LAS biedru XXIII kongress, kas notiks divās daļās.

- 1) pirmā sesija - 23.februārī attālināti *Zoom*;
- 2) otrā sesija - 2024.gada 16.martā klātienē Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.

Kongresā aicināti piedalīties LAS biedri (orientējoši 390), aicināti vietējie un starptautiskie sadarbības partneri, Lietuvas un Igaunijas arhitektu savienību pārstāvji, viesi.

LAS XXIII kongresa pirmajā sesijā 23.februārī tiks uzklauti ziņojumi, veikti grozījumi statūtos, tiks ievēlēta jauna valde un padome, un citi pieņemti lēmumi par LAS struktūras izmaiņām.

LAS 100 gades galvenie pasākumi:

- **Izstāde “Roma un skolotāja, Astra Zariņa”** – no 2024. gada 14. marta līdz 27. aprīlim Rīgā, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Izstādes atklāšanas programmā ar publisku lekciju lasījumu uzstāsies arī pazīstamākais A.Zariņas students – atzītais amerikāņu arhitekts **Stīvens Hols** (*Steven Holl*). Ekspozīcija tiks iekļauta augstskolas RISEBA Arhitektūras un dizaina fakultātes (FAD) rīkotajā otrās starptautiskās **arhitektūras**

konferences RIXARCH 2024 programmā, kuras tematika tiks veltīta Astrai Zariņai. Konferencē kā vieni no galvenajiem runātājiem uztāsies arī Zariņas dibinātā *Civita* Institūta vadītāji.

- **Izstāde “Birkerts – Itālijas gadi”** (2024. gada marts). Izstādes kurators - Dr.arch. Jānis Dripe. Izstāde veltīta Latvijas izcelsmes pasaulē atzītajam arhitektam Gunāram Birkertam, kurš, bija pazīstams ar Astru Zariņu, un 1969. gadā iegādājās māju Itālijas pilsētā *Civita di Bagnoregio*.
- **Lekciju un sarunu cikls** (Latvijas Radio kultūras programmās). **LAS un LNB bibliotēka.** Latvijas Arhitektu savienībā sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku ir vienojusies par pasākumu ciklu rīkošanu 2024. gadā. Biedrības "Latvijas Arhitektu savienība" bibliotēkas krājuma dāvinājums LNB – vairāk nekā 10 000 sējumus, arhitektūras tēmai veltītu izdevumu, grāmatu, iespieddarbu utt. Dāvinājums notika 2023. gadā, un 2024.gada martā tiks atklāta izstāde ar šīs kolekcijas vērtīgākajām grāmatām.

Ir atvērta izstāde ārtelpā pie Arhitektu nama Torņu ielā,
Latvijas Arhitektu savienībai 100 , kā arī sadarbībā ar Latvijas Pastu iecerēts dizaina konkurss par Latvijas Arhitektu savienības jubilejai veltītu pastmarku, Latvijas Banka marta vidū izdos arhitektei Martai Staņai veltītu monētu.

Vairāk par LAS 100 pasākumu programmu
<https://www.latarh.lv/las-100>

A.Kursiša – informē par LAS starptautisko darbību Eiropas arhitektu padomē (ACE), kur A.Kursiša ir ievēlēta ACE valdē nākamajiem diviem gadiem. Stāsta par ACE virzītajiem jautājumiem, uzsver, ka organizācijai ir spēcīgs lobījs Eiropas parlamentā. A.Kursiša sola ACE aktualizēt jautājumus, kas ir dienaskārtībā arī citās ES dalībvalstīs – arhitektu profesijas lobēšana un aizstāvība, jautājumi, kas saistīti ar publiskās vides veidošanu un kvalitāti, arhitektūras metu konkursi, pelēkā zonā – zemākā cena publiskajos iepirkumos Latvijā, profesijas reglamentācija u.c..

2. Arhitektūras likums.

Informē – **G.Didrihsons, G.Grikmane, Dz.Purviņa.**

G.Didrihsons un G.Grikmane ieskicē likumprojekta tapšanas vēsturi.

A.Kursiša uzsver, ka bez likuma pieņemšanas nav iespējama Davosas kvalitātes sistēmas nostiprināšana un arī Jaunā Eiropas *Bauhaus* vērtību iedzīvināšana praksē.

G.Didrihsons uzsver arī NAP lomu Arhitektūras likuma izstrādē un virzīšanā, kas vienmēr ir bijusi NAP prioritāte. Atzīst, ka arī Davosas deklarācijas un kvalitātes sistēmas skaidrošana sabiedrībā līdz šim nav bijusi pietiekama.

Dz. Purviņa sniedz īsu pārskatu par likuma saturisko struktūru un pēdējos mēnešos paveikto. Ir precizēta Arhitektūras likuma projekta redakcija ir sagatavota un precizēta Anotācija (KM juristi ir izskatījuši abus dokumentu projektus); tiek strādāts pie Izziņas, kurā tiek sniegtas atbildes visu ministriju iebildumiem un priekšlikumiem (atbildes uz ministriju pirmās skaņošanas iebildumiem VSS sanāksmē 2021.gada jūlijā). 2023.g. 16.novembrī ir notikusi sanāksme ar Tieslietu ministrijas Administratīvās atbildības likuma pastāvīgās darba grupas ekspertiem, kur TM speciālisti ir snieguši komentārus likumprojekta sadaļā par administratīvo atbildību.

G.Didrihsons atzīmē, ka arhitekti kā būvkomersanti esošajā sistēmā joprojām maksā būvkomersantu nodevu Ekonomikas ministrijai, lai gan šie iemaksātie līdzekļi nekādā veidā neatgriežas pie arhitektu birojiem un nesniedz profesijā strādājošajiem kopīgu labumu.

Aktuāli veicamie uzdevumi KM saistībā ar Arhitektūras likumprojektu:

- Jāsagatavo KM Izziņa ar atbildēm/komentāriem par visiem saņemtajiem ministriju un institūciju iebildumiem (pēc izsludināšanas VSS 2021.gada jūlijā, un darba grupas izskatītajiem iebildumiem, priekšlikumiem.)
- Latvijas ainavu arhitektu asociācijai (LAAA) jāveic ainavu arhitektu profesijas reglamentācijas samērīguma novērtējums Eiropas Parlamenta Direktīvai un jāveic arī IZM norādīto prasību samērīguma izvērtējums likumprojekta atsevišķiem pantiem (IZM atzinums).
- Likumprojekts, Anotācija, Izziņa jāievieto TAP portālā/ D.Purviņa, Radošo industriju, Juridiskā nodaļa) atkārtotai saskaņošanai ar citām ministrijām un institūcijām. TAP jāpanāk saskaņojumi ar visām iesaistītajām ministrijām un institūcijām.
- 2024.g.- jāsagatavo visi nepieciešamie grozījumi: 2 likumos un 4 MK noteikumos, 3 MK noteikumi – jāizstrādā no jauna, kas skar likumu un stātos spēkā saistībā ar Arhitektūras likumu u.c.
- KM kopīgi ar iesaistītajiem partneriem konceptuāli jāizdiskutē mākslas procenta ieviešanas modelis – likumā **V nodaļa/ Māksla un dizains publiskajās būvēs**. Jāsagatavo konceptuāls modelis, un jauni MK noteikumi, nosakot kārtību, kā mākslas procents darbosies praksē.
- 2024.gadā jāvirza likumprojekts uz Ministru kabinetu un tālāk uz SAEIMU.
- Likums stājas spēkā – 2025.gada 1.martā.

3. Rīgas filharmonijas metu konkursa rezultāti un projekta turpmākā virzība.

G.Didrihsons – iezīmē nacionālās akustiskās koncertzāles projekta virzības procesus un tā vēsturi (AB dambis un politiskie valdību lēmumi), atgādina par LAS veikumu – veikto pētījumu koncertzāles potenciālo novietņu atlasei. Metu konkursa uzvarētājs: mets ar devīzi *Baltic Shine*, ko kopā veidoja arhitektu biroji “Mailitis A.I.I.M” un “Mark arhitekti”, kā arī ainavu projektētāji “Labie koki”. Pēc konkursa rezultātiem, uzvarētāju komandas rīcībā būs 16-18 mēneši, lai pabeigtu nepieciešamos projektēšanas darbus (2025.gads).

A.Logina – uzsver, uzsver, ka Rīgas domei Rīgas filharmonija ir prioritāte. Laikā, kamēr arhitekti strādās pie tehniskā būvprojekta, Rīgas domei un valstij ir jāvienojas par labāko finansēšanas modeli, kā arī Ministru kabinetam ir jāakceptē izraudzītais risinājums. Lai līdz tam nonāktu, būtiska būs arī Finanšu ministrijas loma, kura vērtē pašvaldību aizņemšanās spējas un, cerams, ka Rīgas pilsētai nebūs aizņēmuma “griestu”. Paralēli jāatrisina jautājums par Kongresa nama ēkas uzturēšanas izdevumiem, kamēr tur nenotiek aktīva darbība.

J.Dambis ierosina izveidot ceļa karti, kādi secīgi soļi būtu veicami un jāparedz arī iespējamie šķēršļi, piemēram, juridiski jautājumi, kas jāsakārto.

G.Didrihsons ierosina Kultūras ministrijai kā pasūtītājam nodefinēt nepieciešamos uzdevumus turpmākajām rīcībām.

J.Poga atzīmē, ka uzvarējušais mets *Baltic Shine* ir augstā projekta izstrādes stadijā ar samērā precīzu būvizmaksu prognozi.

4. Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja projekta virzība.

Aktuālā informācija: Līna Birzaka-Priekule.

L.Birzaka- Priekule:

Kopš ministres stāšanās amatā ir atjaunota Latvijas Laikmetīgā mākslas muzeja (LLMM) darba grupa, un izveidots plāns, lai projektu realizētu, sadalot atbildības starp KM un Rīgas domi (RD). No KM puses šobrīd tiek strādāts, lai izveidotu LLMM institūciju, kas risinātu gan iepirkuma jautājumus, gan domātu par muzeja saturu, tostarp - pētniecību un izstāžu darbību. Rīgas dome ir nākusi ar lūgumu izvērtēt arī LLMM potenciālās novietnes, jo RD ir jāveic izpēte un jāsniedz atzinums par muzeja vispiemērotāko novietojumu. Tāpat šobrīd ir jāizvērtē iespēja RD pieņemt dāvinājumu no Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja fonda un RD ir jāizvērtē iespējamie projekta finansēšanas modeļi, kur kā viens no finansēšanas modeļiem ir privātā publiskā partnerība.

A. Logina uzsver, ka vienlaikus ir arī jāatrisina arī nacionālās balvas neesamība vizuālajā mākslā. Pozitīvā ziņa, ka decembra beigās tiks izsludināts ilgi gaidītais iepirkums izstāžu zāles "Arsenāls" atjaunošanai.

https://www.delfi.lv/bizness/37264250/biznesa_vide/56226802/izsludina-iepirkumu-izstazu-zales-arsenals-atjaunosanai#google_vignette

Sanāksme noslēgumā – Dz.Purviņa ierosina NAP apsvērt iespēju un jaunajā gadā NAP kādā no sēdēm veltīt laiku īsām prezentācijām, kur katru no arhitektūras ekosistēmā iesaistītajām institūcijām iepazīstina ar savu darbību un aktualitātēm, lai būtu informācija par aktuālo arhitektūras ekosistēmā iesaistītajām pusēm. Piemēram, vienu no NAP sēdēm – aicina tematiski veltīt izglītības jautājumiem.

I.Purs. Ierosina katrai institūcijai noprezentēt galveno, kas gada laikā ir paveikts. Ir veikti vairāki pētījumi arhitektūras un ainavu arhitektūras izglītības jomā gan augstskolās, gan nevalstiskajās organizācijās. Ierosina izmantot kā atskaites punktu Latvijas Arhitektūras stratēģijā 2022-2027 definētos rīcības virzienus, lai varētu atskatīties uz jau paveikto.

L.Leitāne – informē, ka Latvijas Arhitektu savienība februārī organizēs diskusiju par arhitektūras izglītību saistībā ar LAS veikto pētījumu.

NAP priekšsēdētājs: G.Didrihsons

Protokolēja: Dz. Purviņa